

УДК 633.111«321»:631.526.3:632.112

Близнюк Р.М., науковий співробітник лабораторії селекції ярої пшениці
Березовський Д.Ю., молодший науковий співробітник лабораторії селекції ярої пшениці
Федоренко І.В., кандидат с.-г. наук, вчений секретар
Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України
E-mail: bliznyuk359@gmail.com

МІНЛИВІСТЬ ПОСУХОСТІЙКОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ТА ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

Одним із пріоритетних напрямів селекції пшениці є створення сортів із високим потенціалом урожайності та толерантних до дії водного дефіциту, адже з прогресуючими змінами клімату періодичність повторення посух за роками тільки посилюватиметься.

Дослідження проводили упродовж 2016–2018 рр. у двох агроекологічних зонах Лісостепу (Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України (МІП)) та Полісся (Носівська селекційно-дослідна станція МІП). Матеріалом для дослідження слугували 14 сортів пшениці м'якої ярої різного еколого-географічного походження. Мета досліджень – оцінка сортів пшениці м'якої ярої за індексами посухостійкості. Індекс толерантності до посухи (TOL) показує втрату урожайності під впливом посухи в абсолютних одиницях. Розмах варіювання у зоні Лісостепу становив від 0,70 до 2,50. Виявлено, що найменші втрати урожайності під дією посухи несуть сорти – 'Сюїта', 'Етюд' (UKR), 'Ясна' (POL). Сорти – 'Venera' (SYR), 'Leguan' (CZE), 'Granny' (AUT), 'Героїня' (UKR) мали дещо більший показник, що в свою чергу вказує на більші втрати урожайності в умовах даного стресового фактору. У зоні Полісся розмах TOL варіював від 0,63 до 3,63. Встановлено, що у сортів 'Етюд', 'Панянка' (UKR), 'Venera' (SYR) найменші втрати урожайності під дією посухи. Середня урожайність (MP) сорту характеризує його потенційну уро-

жайність. Розмах варіювання MP у зоні Лісостепу склав від 3,14 до 4,20. За даним показником виділено низку сортів – 'МІП Злата', 'Панянка', 'Струна миронівська' (UKR), 'Leguan' (CZE), 'Koksa' (POL), які здатні формувати високу урожайність за різних погодних умов. Найбільше значення MP спостерігали у зоні Полісся у сортів 'МІП Злата', 'Сімкода миронівська', 'Струна миронівська', 'Елегія миронівська', (UKR), 'Leguan' (CZE), 'Koksa' (POL), що свідчить про їх чутливість до зміни клімату. Індекс толерантності до стресу (STI) характеризує здатність сорту утримувати стабільний рівень урожайності незалежно від стресових факторів. Встановлено, що у зоні Лісостепу стабільно високий рівень урожайності виявлено у сортів 'Leguan' (CZE), 'Koksa' (POL), 'МІП Злата', 'Панянка', 'Сімкода миронівська', 'Харківська 26' (UKR), у зоні Полісся – 'МІП Злата', 'Сімкода миронівська', 'Струна миронівська', 'Елегія миронівська' (UKR), 'Leguan' (CZE), 'Granny' (AUT) не проявили чутливості до впливу посухи.

Виявлено, що серед досліджуваних сортів у зоні Лісостепу відносно високою посухостійкістю характеризувалися: 'Сімкода миронівська', 'Панянка', 'Струна миронівська', 'МІП Злата' (UKR); у зоні Полісся – 'Koksa' (POL), 'Струна миронівська', 'МІП Злата', 'Елегія миронівська' (UKR), які за результатами оцінки виділено за більшістю індексів посухостійкості.

УДК 633.854.78:631.559-047.44

Бобер А.В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика
Бондар М.О., магістр
Дегтярьов Д.О., магістр
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: Bober_1980@i.ua

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ ЗА ТЕХНОЛОГІЧНІСТЮ ТА УРОЖАЙНІСТЮ У ВИРОБНИЧИХ УМОВАХ

Для агропромислового комплексу України соняшник, як основна олійна культура, становить значний інтерес. Внаслідок постійно зростаючого попиту як на соняшникову олію, яка використовується у харчовій і технічній промисловостях, так і на відходи переробки насіння – шрот та макуху, як цінні корми для тваринництва, площі вирощування соняшнику в Україні залишаються стабільно високими. Але для успішного розвитку вітчизняного олійножирового підкомплексу та утримання лідируючих позицій України на світовому ринку виникає

необхідність в об'єктивній оцінці виробництва насіння соняшнику на регіональному рівні.

Правильний вибір сортів (гібридів) і ряд інших факторів, таких, як вибір попередника, обробітку ґрунту і удобрення, сівба, догляд за посівами, своєчасне збирання врожаю, займають одне із важливих місць при отриманні високих і якісних врожаїв.

У зв'язку з вищесказаним основною метою наших досліджень було вивчити один із факторів, здатних підвищити урожайність культури з урахуванням найменшої кількості затрат на

технологічні прийоми – це провести порівняльну оцінку гібридів сояшнику і вибрати серед них найбільш продуктивні за урожайністю та якістю насіння для умов ПП НВАП «Ель Гаучо».

Дослідження проводили впродовж 2018–2020 рр. в умовах ПП НВАП «Ель Гаучо» Заліщицького району, Тернопільської області та у навчально-науково-виробничій лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика Національного університету біоресурсів і природокористування України. Об'єктами досліджень були гібриди сояшнику 'Конді', 'Mas87.ІР', 'Mas92.СР', '8Х477КЛ', 'Р63ЛЛ124'.

За результатами проведених досліджень встановлено, що насіння сояшнику гібридів 'Конді',

'Mas 87.ІР', 'Mas 92.СР', '8Х477КЛ', 'Р63ЛЛ124' урожаю 2019–2020 років за технологічними показниками якості відповідно з ДСТУ 7011-2009 відноситься до 1-го та 2-го класу для виробництва олії.

Найвищими показниками господарської врожайності характеризувалися гібриди 'Конді', 'Р63ЛЛ124'. Найменші показники врожайності мав гібрид 'Mas 87.ІР'. Проміжне місце за показниками врожайності належало гібридам 'Mas 92.СР' та '8Х477КЛ'. Найвищі показники олійності характерні гібридам 'Mas 87.ІР' та 'Р63ЛЛ124'. За вмістом білка у насінні сояшнику перевагу мали гібриди сояшнику 'Конді' та 'Mas 92.СР'. Проміжне місце серед досліджуваних гібридів належало гібриду 'Р63ЛЛ124'. Найменший вміст білка мав гібрид сояшнику 'Mas 87ІР'.

УДК 633.34:631.559-047.44

Бобер А.В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика

Голубєва А.Е., магістр

Климовець М.Ю., магістр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: Bober_1980@i.ua

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СОРТІВ СОЇ ЗА ТЕХНОЛОГІЧНІСТЮ ТА УРОЖАЙНІСТЮ У ВИРОБНИЧИХ УМОВАХ

За попитом і конкурентоспроможністю на ринку соя значно перевищує інші білково-олійні і зернобобові культури. Про це свідчать значно більші обсяги виробництва сої і торгівля нею та продуктами її переробки, ніж обсяги всіх інших білково-олійних культур. Вона являє собою найбільший білково-олійний ресурс, і широко використовується. Бурхливий розвиток виробництва сої зумовлений величезним попитом на сою і соєві продукти на світовому і внутрішньому ринках.

У зв'язку з впровадженням у виробництво нових сортів сої, які недостатньо вивчені, питання порівняльної оцінки сортів сої за технологічністю та урожайністю у виробничих умовах є актуальними для науки та практики. Саме правильний вибір сортів і ряд інших факторів, таких, як вибір попередника, обробітку ґрунту і удобрення, сівба, догляд за посівами, своєчасне збирання, займають одне із важливих місць при отриманні високих і якісних врожаїв.

У зв'язку з усіма перерахованими аспектами одним із завдань наших досліджень було вивчити один із факторів, здатних підвищити урожайність культури з урахуванням найменшої кількості затрат на технологічні прийоми – це провести порівняльну оцінку сортів сої і вибрати серед них найбільш продуктивні за урожайністю та якістю насіння для умов ПП НВАП «Ель Гаучо» Заліщицького району, Тернопіль-

ської області. Дослідження проводили впродовж 2018–2020 рр. в умовах ПП НВАП «Ель Гаучо» Заліщицького району, Тернопільської області та у навчально-науково-виробничій лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика. Об'єктами досліджень були сорти сої 'Аннушка', 'Медісон', 'Ентерпрайс'.

Як показали результати проведених досліджень, урожайність насіння сої у досліджуваних сортів варіювала від 2,8 до 3,2 т/га. За однакових умов вирощування сорти сої 'Аннушка' і 'Ентерпрайс' по урожайності перевищували сорт Медісон на 0,2–0,4 т/га.

Вищими показниками вмісту білка характеризувався сорт сої 'Аннушка' – 36,1%. Проміжне місце по вмісту білка займав сорт 'Ентерпрайс' – 35,5%, а найнижчий показник вмісту білка встановлено у сорту 'Медісон' – 35,0%. Збір білка для сорту 'Аннушка' склав – 1155,2 кг/га, для сорту 'Ентерпрайс' становив – 1065,0 кг/га, а для сорту 'Медісон' – 980 кг/га.

За вмістом жиру лідером виступав сорт сої 'Аннушка' – 14,6%, друге місце займав сорт 'Ентерпрайс' – 13,4%, найнижчий вміст олії мав сорт сої 'Медісон' – 12,1%. Збір жиру для сорту 'Аннушка' становив – 467,2 кг/га, для сорту 'Ентерпрайс' – 402,0 кг/га, для сорту 'Медісон' – 338,1 кг/га.